

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Plzeň, Slovanská alej 20, 326 00 Plzeň

Plzeň 22. 9. 2014
čj. UKZUZ 072557/2014

Zpráva č. 18 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 25.8. - 21.9.2014

1. Počasí

Poslední srpnový týden bylo polojasno až oblačno s občasným slabým deštěm, ranní teploty byly okolo 8 až 12 °C a odpolední se pohybovaly mezi 17 až 22 °C. V prvním zářijovém týdnu převládalo oblačno s postupným protrháváním oblačnosti na odpolední polojasno s teplotami 18 až 25 °C. Ve dnech 6.-7.9. se dostavil vytrvalý déšť s vysokými úhrny srážek. Ve 37. týdnu převažovala nadále oblačnost. Od večera 11.9. do 14.9. převládalo zatažené a deštivé počasí místy i trvalý déšť. Na konci sledovaného období převládalo polojasno až oblačno s občasnými přeháňkami a denní teploty se pohybovaly od 18 až 23 °C. Vyskytovaly se časté ranní mlhy.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V téměř celé oblasti byla ukončena sklizeň obilovin. Ojedinele je možno vidět pozemky s porostem pšenice ozimé (např. Domažlicko). Na polích proběhlo setí ozimých řepky a začala příprava půdy na setí ozimých obilovin. Za sledované období byl díky průběhu počasí doplněn vláhový deficit a pozemky jsou i lokálně podmačeny, což stěžuje vjezd na pozemky. Nově zaseté řepky dobře a rychle vzchází díky půdní vláze. Ráz počasí výrazně zpomalil a zpomaluje veškeré polní práce. Probíhá setí ozimů, sklizeň brambor, kukuřice a píce na senáž a siláž. Na Tachovsku byl zachycen první samec bázlivce kukuřičného na feromonovém lapáku. V ovocných sadech probíhá sklizeň jablek. V okrese Karlovy Vary (Stará Role, 1.9.) byl zjištěn a následně potvrzen diagnostickou laboratoří první výskyt octomilky *Drosophila suzukii* v oblasti. Na zahrádkách drobných pěstitelů se rozšířil výskyt rzi na ostružiníku a padlí na tykvovitých (Plzeň – sever).

OBILNINY

KUKUŘICE (RF 73 - 87, časná mléčná zralost až fyziologická zralost: černá skvrna /vrstva na bázi/ zrna: asi 60% sušiny v zrnu)

První slabý výskyt **obecné snětivosti kukuřice (*Ustilago maydis*)** byl zaznamenán v okrese Domažlice (Hlohová, 29.8.), poté na Plzni – severu (Zruč, 9.9.) a Plzni – jihu (Horní Lukavice, 18.9.).

Preventivní ochrana spočívá v kvalitní orbě po sklizni, střídání plodin, vyrovnané výživě, přiměřené hustotě porostu, omezení mechanického poškození rostlin a chemické ochraně proti

bzunce ječné (infekce do zraněných míst). Vzhledem k biologii patogenu nelze využít moření osiva. Není registrován žádný fungicid.

První slabý výskyt **bělorůžové hniloby obilek kukuřice (*Fusarium spp.*)** byl sledován v okrese Karlovy Vary (Bor u Karlových Var, 11.9.) a poté v okrese Plzeň – jih (Vlčtejn, 12.9. a Horní Lukavice, 18.9.).

Preventivní ochrana spočívá v zapravování posklizňových zbytků do půdy, udržování půdy v dobrém strukturním a výživovém stavu a hubení zavíječe kukuřičného. Není registrován žádný fungicid.

Slabý výskyt dospělců **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)** na feromonových lapácích byl pozorován v okrese Plzeň – sever (Zruč, 1.9. a 9.9.) a Plzeň – jih (Horní Lukavice, 29.8., 12.9. a 18.9.). Na Tachovsku (Kočov, 17.9.) byl zjištěn první výskyt.

Ošetření se provádí insekticidy uvedenými v platném registru přípravků na ochranu rostlin. S ohledem na zvýšení účinnosti ošetření proti dospělcům bázlivce kukuřičného je vhodné použít povolený insekticid se systémovým účinkem, při jehož aplikaci není třeba, aby byly postřikovou jíchou rovnoměrně zasaženy všechny části rostlin.

Slabý výskyt larev **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** zaznamenán v okrese Domažlice (Hlohová, 29.8. a Bořice u Domažlic, 11.9.), Plzeň – sever (Zruč, 9.9.), Plzeň – jih (Vlčtejn, 12.9. a Horní Lukavice, 18.9.).

Účinnost chemické i biologické ochrany je závislá na přesné signalizaci výskytu dospělců v porostu kukuřice. Výsledky monitoringu letové aktivity pomocí světelných lapáků jsou aktualizovány na webových stránkách ÚKZÚZ. Počátek i průběh letu lze monitorovat také pomocí sum efektivních teplot. Optimální termín chemického ošetření nastává v době, kdy se z prvních nakladených vajíček začínají líhnout housenky, tj. když ve vajíčkách prosvítá tvar housenky s tmavou hlavou.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 08 - 19, hypokotyl s děložními listy prorůstá k povrchu půdy až 6 až 9 a více listů vyvinuto)

V okrese Klatovy (Běhařov, 5.9. a Pocinovice, 17.9.) bylo sledováno **poškození porostu vodní erozí a prudkými srážkami.**

První slabý výskyt dospělců **dřepčíka olejkového (*Psylliodes chrysocephala*)** byl hlášen z okresu Klatovy (Bezděkov u Klatov, 3.9. a poté 12.9., 16.9., 19.9.). Na téže místě byl dne 5.9. zjištěn střední výskyt a dne 9.9. silný výskyt. V okrese Domažlice (Domažlice, 9.9., 12.9.) byl pozorován střední výskyt a dne 16.9. a 19.9. slabý výskyt.

Chemická ochrana se provádí mořením osiva a aplikací insekticidů proti dospělcům. Ošetření se na podzim doporučuje při 1 – 3 broucích na 1 m řádku nebo při 100 a více broucích ve 3 Mörickeho miskách za den.

První a zároveň silný výskyt **slimáčka polního (*Deroceras agreste*)** zjištěn v okrese Domažlice (Postřekov, 10.9.).

V okrese Klatovy (Bezděkov u Klatov, 9.9., 12.9. a 16.9.) zaznamenán slabý výskyt **slimáčka síťkovaného (*Deroceras reticulatum*)**.

Jedinci slimáček se sledují pod nalíčenými pastmi např. z vlnité lepenky překryté černou folií ve tvaru čtverce o straně 50 cm. Prahem škodlivosti jsou 3 jedinci na 1 past a 1 den.

K preventivním opatřením patří likvidace posklizňových zbytků, výdrolu a plevelů. Po zjištění výskytu je nejvhodnější moluskocid aplikovat do řádků při setí nebo 2 až 3 dny před vzejitím.

SLUNEČNICE (RF 85 - 87, postupující vyzrávání semen: semena ze střední třetiny černá, zadní strana úboru žlutá, krycí listeny s hnědými okraji, vlhkost semen asi 40% až fyziologická zralost: zadní strana úboru žlutá: krycí listeny ze 3/4 hnědé; vlhkost semen 20 – 25%)

Silný výskyt šedé plísňovitosti slunečnice (*Botryotinia fuckeliana*) pozorován v okrese Plzeň – sever (Bítov u Přehýšova, 9.9.).

Kontroluje se 100 rostlin při průchodu porostem (na 10 místech 10 za sebou rostoucích rostlin).

Chemická ochrana se provádí současně s ochranou proti ostatním houbovým chorobám ve fázi 14 – 19 (4. až 6. list) a 65 (plný květ), případně do konce květu.

V okrese Domažlice (Hlohová 29.8.) zaznamenán slabý výskyt bílé hniloby slunečnice (*Sclerotinia sclerotiorum*).

Chemická ochrana se provádí ve fázi 4 – 6 listů nebo na konci kvetení. Ošetření se doporučuje při 5 – 15% napadení rostlin.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 75 – 89, plné nasazování bobulí až rostlina plně odumřela)

Slabý výskyt bakteriálního černání stonku brambor (*Pectobacterium atrosepticum*) hlášen z okresu Rokycany (Němčovice, 25.8. a 4.9.).

Preventivním opatřením je zdravá sadba a narašení nebo naklíčení sadby, aby porost rychle vzešel a klíčky byly méně ohrožené infekcí. Infekci lze také omezit zabráněním mechanického poškození hlíz.

Slabý výskyt plísně bramboru (*Phytophthora infestans*) sledován v okrese Cheb (Chvoječná, 25.8. a 1.9.).

Informace k ošetření proti plísni bramborové a další informace naleznete v programu „Prognóza plísně bramboru“, který je dostupný na internetových stránkách ÚKZÚZ:

<http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>

V okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí, 8.9.) a Domažlice (Koloveč, 12.9.) byl na hlízách zaznamenán výskyt aktinobakteriální obecné strupovitosti bramboru (*Streptomyces scabiei*).

Kontrola napadení hlíz se provádí v době sklizně na 100 hlízách.

Ochrana spočívá ve výběru vhodné odrůdy a optimální agrotechnice.

Slabý výskyt hnědé a terčovitě skvrnitosti bramboru (*Alternaria solani*) byl pozorován v okrese Rokycany (Němčovice, 25.8. a 4.9.).

Ošetřuje se při prvním výskytu za vhodných podmínek pro šíření. Pokud se použijí proti plísni bramboru přípravky obsahující mancozeb nebo chlorthalonil, je zajištěna současně i ochrana proti této chorobě. Specifické ošetření nebývá obvykle nutné.

PASTVINY, LOUKY, TTP

TTP

Na Tachovsku (Vítkov u Tachova, 28.8.) byl pozorován střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)**.

Při pozorování hrabošů se zjišťují počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 až 600 užívaných nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 79 - 87, plod dosahuje asi 90 % konečné velikosti až sklizňová zralost)

Slabý výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na plodech a listech byl sledován v okrese Rokycany (Němčovice, 16.9.) a Tachov (Velké Dvorce, 29.8.).

Ochranu je možné provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekce, příp. jako kombinaci obou systémů – před květem se ošetřuje preventivně (méně intenzivní růst, nižší teploty), po odkvětu kurativně.

Při preventivní ochraně se ošetřuje průběžně po celé období primárních infekcí, tj. od vyrašení do června v intervalu (5) 7 až 10 (výjimečně 14 i více) dní, dle průběhu počasí. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí, od fenofáze růžového poupěte do doby přibližně 1 až 2 týdny po odkvětu. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu (reziduální účinnost účinné látky); mechanismus účinku: kontaktní přípravek – možná smyvatelnost při intenzivních dešťových srážkách (nechrání nově vyvinuté listy), systémový a lokálně systémový přípravek – snížená účinnost až neúčinnost za nízkých teplot. Při kurativní (postinfekční) ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, lépe však kombinované fungicidy nebo případně tank-mix kombinace (systémově a kontaktně působící účinná látka), při jejich aplikaci je třeba důsledně dodržovat doby kurativní účinnosti. Další ošetření se signalizuje po infekci, která vznikla, šestý den nebo další dny po předchozím ošetření.

V okrese Rokycany (Němčovice, 25.8., 29.8. a 4.9.) byl pozorován slabý výskyt samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** ve feromonových lapácích. Slabý výskyt poškození plodů housenkami obalečů hlášen z okresu Tachov (Velké Dvorce, 29.8.).

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Za sledované období nebyly zaznamenány výskyty samců **obaleče jabloňového (*Argyroplote variegana*)** ve feromonových lapácích. V okrese Tachov (Velké Dvorce, 29.8.) byl zjištěn slabý výskyt poškození plodů housenkami obalečů.

Sledování letu dospělců **obaleče jabloňového** do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9.

Termín larvicidního ošetření je cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

Za sledované období nebyly ve feromonových lapácích zaznamenány výskyty samců **obaleče pupenového (Tmetocera ocellana)**.

Peckoviny

SLIVŮN (RF 87 - 92, sklizňová zralost až listy se počínají zbarvovat)

V okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 25.8, 27.8. a 3.9.) sledován slabý výskyt samců **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** ve feromonových lapácích. Na téže místě dne 27.8. a 3.9. byl zjištěn slabý výskyt samců **obaleče východního (Cydia molesta)** ve feromonových lapácích.

Sledování letu dospělců **obaleče švestkového** a **obaleče východního** do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

SVĚTELNÉ LAPAČE

Osenice černé C (Xestia c-nigrum) byla pravidelně zachycována ve všech světelných lapačích oblastí. **Můra zelná (Mamestra brassicae)** byla slabě a nepravidelně zachycována ve světelném lapači v okrese Klatovy (Horažďovice). **Kovolesklec gama (Autographa gamma)** byl zachycen v okrese Domažlice (Staňkov, 6.9.), Cheb (Střížov, 10.9.), Rokycany (Volduchy, 10.9.) a v okrese Klatovy (Horažďovice, 4.9. a 15.9.). **Můra kapustová (Lacanobia oleracea)** byla zachycena na Rokycansku (Volduchy, 25.8.) a Plzni – jihu (Těnovice, 26.8. a 29.8.). Na Klatovsku (Horažďovice) byl ve světelném lapači sledován občasný slabý výskyt **zavíječe kukuřičného (Ostrinia nubilalis)**.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Žaneta Ernestová